

Jaarverslag 2020

**Braille Autoriteit
voor de Nederlandse Taal**

⠠⠠ Braille
⠠⠠ Autoriteit

contactadres:

Koningin Emmakade 198, 2518 JP DEN HAAG

tel: +31 70 2629294 | e-mail: contact@braille-autoriteit.org

IBAN NL52 ABNA 0523 6386 04 t.n.v. De Taalunie – Braille-Autoriteit

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Convenanthouders
3. Besluitvormend Comité
4. Organisatie
5. Werkgroepen
6. PR & Communicatie
7. Financiën
8. Tot slot

Bijlage 1 – financieel overzicht 2020

1 Inleiding

De organisaties die in Nederland en Vlaanderen betrokken zijn bij het lezen, produceren en onderwijzen van braille werken samen in de Braille Autoriteit. Deze organisaties (convenanthouders) willen werken aan heldere en toekomstbestendige standaarden en richtlijnen op het gebied van braille, zodat de kwaliteit van alle taaluitingen in braille wordt verbeterd.

Specifieke doelstellingen van de Braille-Autoriteit:

- a. Het ontwikkelen en vastleggen van de braillestandaarden
- b. Het uitbrengen van een braillekeurmerk met een bijbehorende kwaliteitsmonitor
- c. Het verspreiden van de kennis over en van het brailleschrift in al zijn aspecten
- d. Het waarborgen van de betrokkenheid van de braillegebruikers.

Het besluitvormend comité (BC) voert de besturing en verdere ontwikkeling van de Braille Autoriteit uit. Het BC heeft het mandaat namens convenanthouders besluiten te nemen en in operationele zaken op te treden als de Braille Autoriteit. In dit document doet het BC verslag van de voortgang en activiteiten in 2020.

2 Convenanthouders

Op 12 december 2017 is te Brussel het Convenant voor de Braille Autoriteit voor de Nederlandse Taal getekend. Het betreft de volgende organisaties:

Namens de Belangenorganisaties en Gebruikersverenigingen

1. Brailleliga
2. Slechtzienden en Blinden Platform Vlaanderen vzw
3. Taalunie
4. Vereniging Onbeperkt Lezen
5. Vereniging Oogvereniging Nederland
6. Vlaams Oogfonds

Namens de Bibliotheken en Dienstverleners

7. Bibliotheekservice Passend Lezen
8. Blindenzorg Licht en Liefde
9. Luisterpuntbibliotheek

Namens het Onderwijs en Revalidatie

10. Stichting Bartiméus
11. Centrum Ganspoel
12. De Kade
13. Koninklijk Instituut Woluwe
14. Stichting Visio

Namens de Productiecentra

15. Brailleproductiecentrum Leuven
16. CBB
17. Stichting Dedicon
18. Kamelego
19. Transkript

3 Bijeenkomsten Besluitvormend Comité

Het Besluitvormend Comité heeft de volgende samenstelling:

- Catia Cucchiarini, Taalunie
- Mia Engels, Transkript, namens de dienstverleners in Vlaanderen
- Marcel Janssen, Koninklijke Visio, namens Vivis-onderwijs in Nederland
- Bart Simons, Blindenzorg Licht en Liefde, namens de Vlaamse belangenorganisaties
- Andrea Haklander, CBB, namens de Nederlandse dienstverleners
- Monique Oudshoorn, Vereniging Onbeperkt Lezen, voorzitter, namens de belangenorganisaties in Nederland
- *Karin Samson, Koninklijke Woluwe, namens het onderwijs in Vlaanderen (sinds 1 januari 2020)*

De (administratieve) ondersteuning werd gedurende 2020 geleverd door Vereniging Onbeperkt Lezen.

Het Besluitvormend Comité heeft in 2020 viermaal vergaderd. Door toedoen van corona vonden de vergaderingen vanaf maart online plaats, wat achteraf

gezien een heel comfortabele wijze van overleg is omdat reistijd geen issue meer was.

- Vrijdag 10 januari 2020 in Breda
- Donderdag 23 april 2020 online
- Vrijdag 26 juni 2020 online
- Maandag 12 oktober 2020 online

Toekomst van de Braille Autoriteit

Omdat de convenantperiode in december 2020 afliep, had het Besluitvormend Comité graag in gesprek willen gaan met de convenantpartners om de opties voor de toekomst te bespreken. Door de coronasituatie moest geconcludeerd worden dat de geplande bijeenkomsten op 23 en 24 april (in resp. Antwerpen en Den Haag) niet door konden gaan. Fysiek niet, maar ook niet telefonisch. De groep genodigden is hiervoor te groot en het onderwerp te belangrijk. Omdat het er toen al naar uitzag dat nieuwe bijeenkomsten lastig gepland konden worden is aan de convenanthouders het voorstel gedaan om de convenantsperiode vanwege de bijzondere omstandigheden een jaar te verlengen (er zijn immers nog financiële middelen).

De volgende vragen zijn voorgelegd:

1. Heeft uw organisatie de intentie om zich ook na 1 januari 2021 voor een langere termijn aan de Braille Autoriteit te committeren?
2. Gaat u akkoord met de verlenging van een jaar van de convenantsperiode, die dan doorloopt tot 31 december 2021?

Alle organisaties hebben zich positief uitgelaten over deze twee vragen, al is dat natuurlijk wel met voorbehoud ten aanzien van de (financieel) condities. In 2021 zal de toekomst opnieuw geagendeerd worden zodra de coronamaatregelen dat toelaten.

4 Organisatie en activiteiten

In 2018 is veel aandacht besteed aan het opzetten van de organisatie. Vanaf 2019 zijn de werkzaamheden meer inhoudelijk geweest. In 2020 zijn de belangrijkste opdrachten tot een afronding gekomen.

Toetreding partners

Het Besluitvormend Comité vindt het, met name bij het ontwikkelen en vaststellen van standaarden en richtlijnen voor het 8-punts braille, essentieel dat ook hulpmiddelenleveranciers zijn betrokken. Het convenant voorziet daarin, omdat daarin is omschreven dat voor werkgroepen naast medewerkers van convenanthouders ook deskundigen van daarbuiten kunnen participeren. Het Besluitvormend Comité was van mening dat er commitment moet zijn met de Braille Autoriteit en heeft daartoe het begrip "partner van de Braille Autoriteit" geïntroduceerd.

Hiervoor geldt het volgende:

Een partner van de Braille- Autoriteit is het niet toegestaan het convenant mede te ondertekenen, maar onderschrijft wel de inhoud ervan.

Na schriftelijke instemming van het bedrijf zal deze partner genoemd worden op de website en mag het deze status ook bekendmaken.

Partners hebben in principe de bereidheid om expertise beschikbaar te stellen voor werkgroepen, als daarnaar wordt gevraagd.

De erkende partners worden als zodanig vermeld op de website [braille-
autoriteit.org](http://braille-autoriteit.org) met organisatiennaam, naam van de vertegenwoordiger en de erkenningsdatum.

Partners worden, net als convenanthouders, aangemoedigd om een jaarlijkse financiële bijdrage te betalen om het werk van de Braille Autoriteit mogelijk te maken.

De volgende organisaties hebben zich als partner aangesloten bij de Braille Autoriteit:

Babbage te Roosendaal (NL)	- partner sinds 8 maart 2019
Vispero te Barendrecht (NL)	- partner sinds 19 april 2019
Integra te Heverlee (B)	- partner sinds 20 september 2019
Lexima Reinecker Vision (NL)	- partner sinds 17 oktober 2019

In 2020 hebben zich geen nieuwe partners aangemeld.

Afstemming met andere standaarden/ standaardiseringsinstituten

Vanuit de Braille Autoriteit is contact gezocht met organisaties die werken met standaarden voor braille (zoals die van pharmabraille.com en World Braille Usage, NEN-normering). Het BC is van mening dat het belangrijk is dat de standaarden van de Braille Autoriteit gevolgd worden en dat dit aan deze organisaties kenbaar gemaakt wordt. In 2019 is gebleken dat niet alle organisaties hierover goed benaderbaar zijn (contactgegevens ontbreken of men leidt een "slapend" bestaan).

- World Braille Usage heeft bij navraag te kennen gegeven dat er geen plannen zijn om te werken aan een update van hun publicatie waarin standaarden zijn verzameld.
- Het is niet gelukt om contact te leggen met "pharmabraille.org".
- Informatie die over braille-standaarden op Wikipedia staan is geactualiseerd en enkele fouten zijn verbeterd.
- Met het NEN-normeringsinstituut heeft de Braille Autoriteit wel contact kunnen leggen, contacten die in 2020 zijn geïntensiveerd. NEN heeft na onderzoek geconcludeerd dat de standaarden uit 1992 en 1994 aan herziening toe zijn. In 2020 is door NEN een eerste stap gezet om een traject te starten naar actuele standaardisering. Dit traject is van groot belang voor de uiteindelijke acceptatie van de standaarden van de Braille Autoriteit. Zolang de verouderde NEN-normen blijven bestaan, gelden die namelijk als officiële normen voor Nederland. Als die normen herzien worden of gaan vervallen dan is het mogelijk om de standaarden van de Braille Autoriteit daarvoor in de plaats te zetten. Dit is vooral belangrijk voor partijen die niet direct bij braille betrokken zijn, maar die braille willen toepassen. Met de implementatie van het VN-verdrag HANDICAP is te verwachten dat de toepassing van braille zal toenemen.

In de loop van 2020 lijkt er een patstelling te zijn ontstaan over de bekostiging van het traject. De organisaties die kennis inbrengen zijn maatschappelijke organisaties die deze kosten niet kunnen dragen. Hiervoor zal in 2021 toch een oplossing voor moeten worden gevonden. Met de NEN is overigens afgesproken dat ze niet alleen naar normalisatie voor Nederland zullen kijken, maar dat ze te zijner tijd ook contact zullen opnemen met het normalisatie-instituut in België.

5 Voortgang standaardisering via werkgroepen

Werkgroep standaardisering 6-punts braille

Er is per 1 april 2018 een eerste definitieve versie van de braillestandaard 6-punts goedgekeurd.

Omdat er nadien nog enkele openstaande kwesties waren is hiervoor nog een ronde gedaan, waarover in de eerste helft van 2020 overeenstemming is bereikt. Deze versie heet de "zespuntsbraillestandaard – versie 2019". Vanaf 2021 zullen de standaarden en richtlijnen voor 6-punts braille een aantal jaren ongemoeid worden gelaten.

De standaarden en richtlijnen worden gepubliceerd in een goed leesbaar overzicht, dat te vinden is op de website braille-autoriteit.org.

Deelnemers werkgroep 6-punts braille:

- Dorine in 't Veld, Dedicon, coördinator
- Jan Engelen, Kamelego vzw
- Kathleen Coole, KI Woluwe
- Andrea Haklander, CBB
- Jean-Paul Verhasselt, Transkript vzw
- Bart Simons, Vlaams Oogpunt
- Hans Smit, Vereniging Onbeperkt Lezen

Werkgroep standaardisering 8-punts braille

Na een oproep via de nieuwsbrief heeft er op 23 januari 2019 in Roosendaal een verkennende bijeenkomst plaatsgevonden over het achtpuntsbraille. Na een inventarisatie werd duidelijk dat verschillende screenreaders, notitietoestellen, smartphones e.d. verschillende brailletabellen gebruiken. Dit is verwarrend voor wie overschakelt of meerdere toestellen bezit.

Uit de inventarisatie blijkt bovendien dat er bij de NEN ook een "standaard" over achtpuntsbraille uit 1994 bestaat. Het Besluitvormend Comité heeft als actiepoint opgenomen deze ongeldig te laten verklaren (zie elders).

In 2019 heeft het Besluitvormend Comité besloten om een achtpuntswerkgroep op te richten. Bart Simons is aangesteld om de werkgroep te leiden.

De werkgroep bestaat uit braillegebruikers, docenten, leerlingenbegeleiders en mensen met technische kennis over software en braille-apparatuur. De werkgroep heeft 9 leden: 6 uit Nederland en 3 uit Vlaanderen.

- Bart Simons (Blindenzorg Licht en Liefde), coördinator
- Peter Hendriks (braillegebruiker)
- Don Van Dijk (Visio)
- Annemiek Van Leendert (Visio)
- Eric De Quartel (Bartiméus)
- Leonard De Ruyter (Babbage)
- Inge Segers (K.I. Woluwe)
- Ivo Van Genechten (Integra)
- Davy Kager (Dedicon)

De werkgroep is voortvarend van start gegaan en heeft de eerste resultaten gepresenteerd op het braillesymposium op 29 november 2019. Gedurende 2020 zijn de werkzaamheden, die vooral bestonden uit het bespreken en beoordelen van wijzigingsverzoeken, voortgezet. Men verwacht in 2021 tot een afronding te komen.

Belangrijk is dat het werk niet eindigt bij het publiceren van de standaard. De Braille Autoriteit zal zich sterk moeten maken bij producenten en leveranciers van brailleproducten om de standaard ook technisch toe te passen.

Standaardisering Kortschrift

Kortschrift is 35 jaar geleden voor het laatst in een onderwijscurriculum opgenomen geweest. De laatste 30 jaar is er dus geen kortschrift meer aangeleerd bij Nederlandstalige kinderen. Het zijn dus alleen de oudere gebruikers die hier kennis van hebben en naar vragen. Ook is er geen productie van kortschrift meer. Productiecentra braille krijgen hier ook nooit meer een aanvraag voor.

Omdat er geen kortschrift meer wordt aangeleerd en ook niet meer wordt geproduceerd, ziet het Besluitvormend Comité het niet als zijn taak om een standaard voor kortschrift tot stand te brengen.

Standaardisering Rekenen en Wiskunde

In een eerdere bijeenkomst hebben vertegenwoordigers uit het onderwijs laten weten dat leerlingen weinig gebruik meer maken van braille op papier. Ook wiskunde en wetenschappen noteren ze met het toetsenbord van de laptop en lezen ze op de brailleleesregel. Een braille-wiskundecode is daarvoor niet geschikt. Zowel in Vlaanderen als in Nederland ontwikkelde men een lineaire notatie om wiskunde te typen en lezen op een computer. Vanuit deze hoek is er dan ook weinig motivatie om binnen de Braille Autoriteit een

werkgroep te starten over het noteren van wiskunde en wetenschappen in braille.

Het Besluitvormend Comité heeft na consultatie van het veld in 2020 besloten om af te zien van een traject om complexere wiskundige symbolen in braille te gaan noteren.

Standaardisering muziekbraille

In 2020 is binnen het Besluitvormend Comité gesproken over nut en noodzaak om als Braille Autoriteit ook te komen tot standaardisering van muziekbraille. Misschien ligt de behoefte niet zozeer in het vastleggen van een standaard, maar meer om de teruglopende belangstelling voor muziek en de gevolgen die dat heeft voor muziekbeoefenaren met een visuele beperking.

Besloten is daarom om eerst een kick off bijeenkomst muziekbraille te organiseren met (ervarings-)deskundigen in Nederland en Vlaanderen. Deze bijeenkomst zal begin 2021 worden georganiseerd.

6 PR & Communicatie

Een belangrijk aspect is het vergroten van de betrokkenheid en het aandacht vragen voor het bestaan en de werkzaamheden van de Braille Autoriteit. Het BC zal alle ontwikkelingen en nieuws uit de werkgroepen aandachtig volgen en deze zoveel mogelijk publiceren.

Er is een mailinglijst met daarin een onderscheid tussen groepen, zoals convenanthouders, partners en het brede veld/geïnteresseerden. Deze mailinglijst wordt onderhouden en ingezet bij het versturen van nieuwsbrieven. Uitschrijven voor ontvangst is opgenomen in de nieuwsbrief.

Nieuwsbrieven aan de contactpersonen op de verzendlijst

Op 5 februari is een eerste nieuwsbrief verzonden. Onderwerpen waren een terugblik op het braillesymposium van november 2019 en een oproep om te reageren op de concept standaard voor het 8-punts braille. Op 28 mei is er ook een algemene nieuwsbrief verzonden over de vernieuwde zes-punts braillestandaard en het voortbestaan van het Braille Productiecentrum Leuven. Verder zijn in 2020 geen algemene nieuwsbrieven verschenen. In januari 2021 is de eerstvolgende nieuwsbrief verschenen, waarin bekend is gemaakt dat de standaard voor 8-punts braille is vastgesteld en is het standpunt van het Besluitvormend Comité om geen standaard voor kortschrift na te streven bekend gemaakt.

Op de verzendlijst staan 176 namen.

Nieuwsberichten speciaal voor convenanthouders

Voor de convenanthouders zijn twee specifieke nieuwsbrieven geschreven. In februari een nieuwsbrief met een terugblik op het braillesymposium, een "save-the-date" om over de toekomst van de Braille-Autoriteit in gesprek te gaan en de aankondiging van de concept standaard voor het 8-punts braille. Op 10 april is een tweede nieuwsbrief aan de convenanthouders verzonden omdat vanwege de coronamaatregelen de twee bijeenkomsten in resp. Antwerpen en Den Haag over de toekomst van de Braille Autoriteit geen doorgang konden vinden.

Op 28 mei is een derde nieuwsbrief verzonden. Het onderwerp ging over een Fonds Verantwoord Ondernemen waar we de convenanthouders op wilden attenderen. Het tweede onderwerp was dat wij de convenanthouders wilden vragen er in hun uitingen melding van te maken dat zij verbonden zijn met de

Braille Autoriteit. De bedoeling hiervan is om de Braille Autoriteit beter bekend te maken in het netwerk.

Op 8 september is de vierde nieuwsbrief uitgegaan, waarin melding werd gedaan van de start van een traject van de NEN voor nieuwe braille normen en het persbericht van de NEN met de uitnodiging voor de online bijeenkomst. Op de verzendlijst staan 29 "subscribers". Dat zijn er net zo veel als in 2019.

7 Financiën

Het financiële kader is beschreven in het jaarplan 2020. Over de financiële kaders werden de volgende afspraken gemaakt:

- Financiële verplichtingen uit het verleden (t/m 31 december 2017) worden niet overgenomen door de BC.
- Vacatievergoeding en reiskostenvergoeding staat ook open voor deelnemers aan de werkgroepen
- Voor begeleiding van een nieuwe werkgroep staat een budget van € 5.000,-.
- Voor voortgezette begeleiding van een reeds bestaande werkgroep staat een budget van € 2.500,-.

Alle convenanthouders zijn in 2020 aangeschreven in verband met de inning van de toegezegde financiën. Sommige organisaties hebben het bedrag in één keer voldaan, sommigen kozen ervoor dit in twee delen te doen. In het najaar is hiervoor een tweede betalingsverzoek verzonden. Op één convenantpartner na zijn van alle convenantpartners de toegezegde bedragen ontvangen.

De Koninklijke Bibliotheek in Nederland is geen convenantpartner, maar ondersteunt wel met financiële middelen. Van hen mocht de Braille Autoriteit ook in 2020 een bedrag van € 15.000 ontvangen.

De Taalunie beheert de financiën. Er is door de Taalunie een link naar PLEK gerealiseerd, waar met elkaar gecommuniceerd kan worden en waar documenten kunnen worden geplaatst en beheerd (zoals overzichten van inkomsten en uitgaven).

Een overzicht van de inkomsten en uitgaven in 2020 is in een bijlage bij dit document gevoegd. Gebleken is dat de uitgaven in 2020 fors lager waren dan in 2018 en 2019. Dit komt omdat het afgelopen jaar qua activiteiten een rustig jaar was. Daarnaast is er zeer beperkt op locatie vergaderd, wat ook van invloed is op de uitgaven. Na drie jaren functioneren blijkt dat nog steeds

dat de Braille Autoriteit in de huidige opzet met een relatief beperkt budget kan functioneren.

8 Tot slot

De samenwerking geldt in aanvang voor de periode 2018-2020, waarbij de intentie is dit initiatief om te bouwen tot een structurele samenwerking, waarbij werkzaamheden en bekostiging duurzaam geborgd zijn. In het convenant zijn de ambities voor de periode 2018-2020 vastgelegd. In het jaarplan 2020 zijn de activiteiten voor 2020 beschreven. Voor 2021 moet nog een nieuw jaarplan gemaakt.

Er zijn nog een aantal opdrachten die moeten worden uitgewerkt:

- Kwaliteitsmonitor 1.0 stringenter toepassen en doorontwikkelen naar kwaliteitsmonitor 2.0
- Inrichting definitieve rechts- of werkvorm
- Als resultaat van het braillesymposium zal de Braille Autoriteit (begin 2021) een standpunt innemen over de standaarden voor muziek.
- Er is behoefte aan richtlijnen voor de opmaak van publicaties in braille. Er zijn blijkbaar verschillende manieren waarop de producenten werken. Voor deze aanpak lijkt het niet zozeer nodig dat er een werkgroep wordt opgericht, maar wel is het belangrijk dat brailleproducenten hierover samen met ervaringsdeskundigen in gesprek gaan. Mogelijk moet hiervoor een projectleider worden aangesteld.
- De Braille Autoriteit wordt heel af en toe benaderd voor vragen op het gebied van braille, die niet helemaal passen binnen het taakveld van de Braille Autoriteit, maar wel relevant zijn. Op de website is daarom een rubriek 'vraag en antwoord' geïntroduceerd. Daarin publiceren we antwoorden op binnengekomen vragen over braille die niet direct met de standaarden verband houden.

Bijlage 1 – Financieel overzicht 2020

Ontvangen:		2020	2019
	Omschrijving		
	Luisterpuntbibliotheek	2.500,00	2.500,00
	Transkript	2.500,00	2.500,00
	Dedicon	10.000,00	10.000,00
	Vereniging Onbeperkt Lezen	10.000,00	10.000,00
	Braille Liga (in 2020 incl. cl. deel II van 2019)	3.750,00	1.250,00
	Vlaams Oogfonds c.s.		5.000,00
	CBB	2.500,00	2.500,00
	Koninklijke Bibliotheek – tweede termijn	15.000,00	15.000,00
	Bartiméus (in 2019 incl. deel II van 2018)	5.000,00	7.500,00
	Bibliotheekservice Passend Lezen	2.500,00	2.500,00
	Koninklijke Visio	5.000,00	5.000,00
	Ontvangen voor informatiemarkt symposium	620,00	1.210,00
		59.370,00	64.960,00
	<i>Nog niet ontvangen inkomsten</i>	<i>15.000</i>	
Uitgegeven:			
	Omschrijving		
	Projectsecretariaat en representatie	208,65	199,65
	Begeleiding werkgroep(en)	2.500,00	6.050,00
	Websitebeheer	1164,36	1.133,44
	Kosten vergaderlocatie	240,32	1.515,92
	Vacatie- en reiskostenvergoedingen	1.009,45	941,24
	Organisatie braillesymposium (locatie, presentatie en goodybags)	0,00	13.461,29
		5.122,77	22.776,54

	Saldo op 01.01	102.025,52	59.842,06
	Bij in dat jaar	59.370,00	64.960,00
	Af dat jaar	5.122,78	-22.776,54
	Saldo op 31 december	156.272,74	102.025,52